

Gyűjtő: LABODI MŰ. KÖZP. HONISMERETI KÖZVETŐK

Gyűjtés ideje: 1964-1965

TART.: FALUCSÜTŐK
LUCA NAPI SZOKÁSOK } LABOD KÖZSÉGEBEN
NÉPI TÖZSÉFTÉS }

19 lap

1 íráshep
2 rajz
3 foto

TOLÓRAJZI MUTATÓ: LABOD

SZAKMUTATÓ: XIX, B
XXVIII

Iratgyűjtő

**MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT**

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖZSÉ

ÁRVEZETVE AZ EGYSÉGES ITK. 940-es TETELK ALÓK

V/16/24.

RIPPL-ÓNAI MÚZEUM

KAPCSYAR

Telefon: Postafiók 70.

940

Népi tojásfestés

Lábod községben

Gyűjtötte:

Lábodi Körzeti Művelődési Ház

Ifj. Honismereti Szakköze

Vezeti: Mike Györgyi tándr

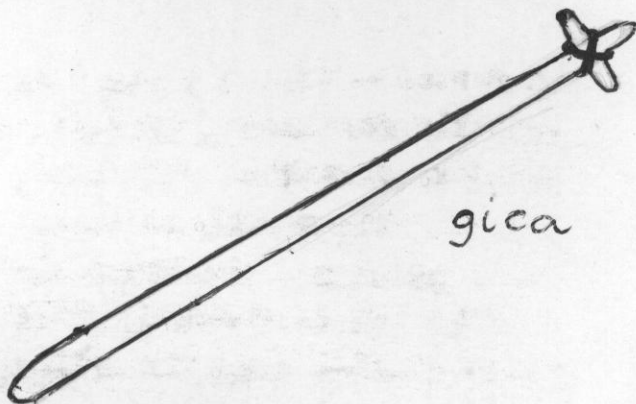
id. Ilanyar
Istvánne

ifj. Ilanyar Istvánne
a szakkör egyik
csoportjával

Foglos Istvánne
a szakkör másik csoportjával

gicra

NÉPI TOJÁSFESTÉS LÁBOD KÖZSÉG BEN

A községben id. Kanyar Istvánné Dávid Lidia, ifj. Kanyar Istvánné Kovács Erzsébet és Foglos Istvánné Mike Julianna foglalkozik nagyban tojásfestéssel. E két utóbbit is Lidi néni tanította meg erre a szép mesterségre. Lidi néni 80 éves, 58 év óta himezi már a tojásokat. Igen szereti ezt a munkát. Kár, hogy már a szemüveg mellett is igen gyenge a szeme, már nehezen bírja.

Virágvasárnap kezd el. Egy nap 30-40 darabot tud elkészíteni, ha csak azzal foglalkozik. Ha mást is dolgozik, akkor is meghímez 20-25-öt naponta. Volt olyan év, hogy az egy hét alatt 220-ig is felvitte. Gyönyörű tojásait igen szeretik, azok több ízben külföldre is elkerültek.

Bözsi néni a menyé. Anyósa tanította meg "Himözni", szokott is segíteni neki, de az igazi mester Lidi néni.

Juliska néni is Lidi nénitől tanulta el a művészetet. Ő a tanult minták mellett újakat is próbált készíteni. Ő himezi a "darutollas", a "rózsás" mintákat, s a mintalapon szereplő "névtelen" mintákat is. "Nem adtam nevet nekik"- így mondja. Ő csak a rokonság és a közeli ismerősök gyermekeinek himez, de tavaly is elkészített valami 56 darabot.

Lidi néni himestojásaiért a tojáson kívül darabonként egy forintot adnak, de van, aki lisztet, zsírt, tejet, cukrot visz neki.

A festés eszköze a gica. / L. a rajzot/

Ezt kis fapálcából, drótból, bádogból vagy cipőfűző végéből csinálják. Olvasztott máhviaszt, boltban vett zöld festéket és hagymahéjat használnak. Ez utóbbit bürzsönynek is mondják, pirosasbarna színt ad. Az öregek azt mondják, hogy régen a bürzsönyt a boltban lehetett venni, azzal festették. Most csak ezeket a színeket alkalmazzák. "Az édösanyám kéccörhimösset is csinát. Sár-

ga, piros, a fala mög fekete vót. De én nēm tudom mögcsinyá-
ni."

A festés menete

A viaszt és a tojást megmelegíti. Fontos, hogy a tojás héja szép fehér legyen, de ne legyen fényes, mert azt nem fogja meg a festék.

1. A gicát belemártja az olvadt viaszba, és meghímezi vele a tojást azzal a mántával, amely a rajzon sárga színnel van festve.
2. Beleteszi a tojást a zöld festékbe, kb. 10-15 percig kell benne lenni.

Festék: egy liter vízben főz meg egy tasak zöld festéket.
Mikor már langyosra kihűlt, akkor teszi bele a tojást.

3. Kiveszi, melegre teszi, és magától megszárad.
4. Újra hímez rá a viasszal. Most azt viaszozza be, amiről azt akarja, hogy zöld maradjon.
5. Este beleteszi hagymahéjba /börzsöny/.
A hagyma héját egy egényben előre megfőzi. Amikor kihűl, belerakja a tojást, rá egy sor hagymahéjat, újra tojást, újra hagymahéjat, hogy a lé jól nyelje el. Egész éjjel bent hagyja; reggel újra tűzre teszi, forrás után 5 percig főzi.
6. Leveszi a tűzről, azon forrón kanállal kiszedi, még melegen letörölgeti róla a viaszt, majd hideg vízbe teszi.
7. Amikor lehűlt, lecsurgatja róla a vizet. Kezét bezsírozza és áttörölgeti vele a tojást. Van, aki zsíros ruhával, más szalonnahéjjal fényesíti.

Régi szokások a hímestojással kapcsolatban

A gyönyörű hímestojásokkal húsvét napján megajándékozták a húsvétköszöntőket, másnapján a locsolókat.

Mindkét nap délutánján a lányok széles sorokban összekapcsolva sétáltak az utcán. Vígán daloltak, kis kosárcákban vitték

a hímestojásokat, almát, narancsot, kezükben hímzett keszkenyőt, rozmaringot.

Aztán kimentek a rétre, ott játszottak. A lányok magasba dobálták a gyümölcsöt, a tojást. Ezt nevezték csingázásnak. Ez a szokás kb. a felszabadulásig élt.

A fiúk letették a füre a tojást. Föléje hajolva pénzt dobtak rá jó erősen. Akinek a pénze beleállt a tojásba, az nyert. Aki nem tudta belevágni, az elvesztette a pénzt is, a tojást is. Narancsba, almába is vagdaltak, de leginkább tojásba. Ilyenkor nagy volt a vidámság. Amikor eltört már minden tojás, elfogyott minden alma és narancs, akkor következtek a közös játékok: Hajtson a csordás két ágra! / Utolsó pár, előre fuss! - néven ismerősebb. / - Itt a kettő, hol a három? - Beültettem kis kertemet a tavasszal, stb. - /Ezeket a játékokat egy következő pályázatunkban dolgozzuk majd fel./

Körzeti Művelődési Ház
Ifjúsági Honismereti Szakköre
Lábod, Somogy megye.

Vezető: Mike Györgyi tanár.

Adatközlők:

id. Kanyar Istvánné Dévid Lidia 80 éves, Kossuth ú. 9.
ifj. Kanyar Istvánné Kovács Erzsébet 48 é. " "
Foglos Istvánné Mike Julianna 47 é. " 13.

[Gergó Józsefné Szennai Irma]: meghalt 1965. jan. 30-án,
59 éves korában.

lajtényás v.
gereblyés

ládás

kockás v.
tulipános

dobköteles

bulagatyás
v. székerényes

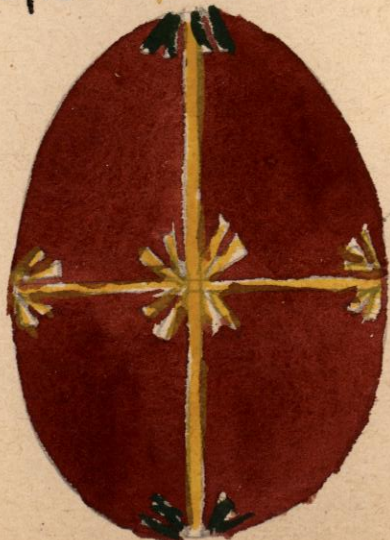
csillagos

szélmalmos

epörleveles

fenyőágas

darutollas

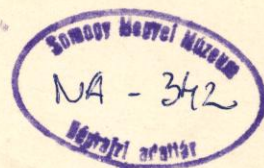

rózsás

RIPPLÓNÁI MÚZEUM
KAPUSVÁR
Telefon: Postafiók 70.

940

Luca - napi szokások c. 24/1

Lábod községben

Gyűjtötte:

Lábodi Körzeti Művelődési Ház

Ifj. Honismereti Szakköre

Vezeti: Mike Györgyi tanár

Luca-napi szokások Lábod községben

A Luca-napi szokások már kiveszőben vannak. A fiatalok már elhagyják őket, csak az idősebbek emlékezetében élnek. A következőket tudtuk összegyűjteni. Itt az 1963-ban kiadott kérdőív szerint haladunk.

1. Mit ettek ebédre? - Nem volt meghatározott étel.
2. Szokás volt-e este valahol összegyűlni, mulatozni? - Nem.
3. Mit tartottak a Luca-napi időjárásról? - Nem tudtak erre felelni.
4. Tilalmak

A háziasszonynak nem szabad addig elhagyni az asztalt, amíg evőeszközök vannak rajta. Ilyenkor a férfiak szedik le az asztalt. Akkor sok kotlós lesz.

Nem szabad varrni, mert bevarrják a tyúkok fenekét, és akkor nem tojnak.

Nem szabad mosni, ruhát szárítani se padláson, se kerítésen, mert amennyi ruhát tereget ki a gazdaasszony, annyi bőr lesz kiterítve: elhullanak az állatok.

Nem szabad kenyeret sütni.

Nem szabad áspálni / fonalat motringba fölhajtani, mert aki megteszi, úgy fog forgolódni, mint az áspa.

Nem szabad semmit kiadni a házból: elviszi a szerencsét, a hasznót,

A háziasszonynak aznap nem szabad elmenni a háztól, mert az apró baromfiak elszélednek.

Amelyik nő a szomszédba megy aznap, annak a moslékos vödörbe dugják a fejét, hogy el ne vigye a szerencsét.

Ha nő jön a házhoz: szerencsétlenség, ha férfi jön: pénz jön a házhoz.

Ha mégis elmegy egy nő más házhoz, a fenekét dörögölje az ajtóhoz, hogy a saját házába vigye a szerencsét!

Vigyázni kell, nehogy a szomszédasszony a mi favágítónkról vigyen forgácsot, mert elviszi a szerencsét!

Igyekezni kell azonban, hogy mi a szomszédék favágítójáról hozzunk, mert így magunknak szerezzük meg a szerencsét.

"Luca naptján a szomszédasszony kért tülem kukorica-lisztöt. Bízott mögöttem a baromfijává, és az enyimtü évitte a hasznót."

5. Bosszantó tréfák Luca napján

Az utcai padot felveszik.

A kocsit szétszedik, a kocsioldalt a fészertetejére, a kerekeket meg a fára teszik.

Elviszik a vályút.

A kisajtót leakasztják, és elviszik 2-3 házzal arrébb a kiskertbe.

Az ajtót fával, kővel betámasztják, bekötik.

A ház előtt a járdát teleszórják szalmával.

Haragosoknál: trágyával a járdát, esetleg a két ajtó között.

6-7. Jelmezbe öltözni nem szokás, csak farsangban.

8. A Luca-napi köszöntő a következőképpen szokott lezajlani:

Legények, fiúk már kora reggel útnak indulnak.

Bemennek az udvarba. A favágítón keresnek egy jókora göcsöt, azt felveszik, s mennek vele az ajtó felé.

Megkérdezik: "Szabad-e kotyúni?"

Ha megengedik, bemennek a házba, ráülnek a tükére, s kezdik a mondókát:

Luca, Luca kity-koty, tojjanak a tyukjok, ludjok!

Kendnek annyi csibéje legyen, mint égen a csillag, réten a fűszál!

Kity-koty, gelegonya kettő, nekem is van kettő.

Kendnek adjon az Isten száz malacot, két rossz ólat, egyik ólból kifussanak, a másikba befussanak!

Kity-koty, gelegonya kettő, nekem is van kettő.

Kendnek olyan hosszú kolbásza legyen, mint a harang-
kötél!

Kity-koty, gelegonya kettő, nekem is van kettő.

A gazda disznájának olyan vastag szalonnája legyen,
mint a mestergerenda!

Kity-koty, gelegonya kettő, Palinak is van kettő, mind a
kettő meddő!

Más, borsosabb változat:

Kity-koty kettő, majd hajnal lesz,
Kan töke, bika töke, lányok vakarója.

Kity-koty kettő,
Gelegonya kettő,
A tököm is kettő.

Akkora szalonnájuk legyen kétőknek, mint az ajtó, de ab-
ból a fele az enyém legyen!

Kity-koty kettő,
Gelegonya kettő,
A tököm is kettő.

Adjon az Isten olyan hosszú kóbászt, hogy az egyik vége
a lábodi faluvégen legyen, a másik végét a kutyák
rágcsálják a hosszufalusi faluvégen!

Kity-koty.....

Akkora csöcse legyen a k̄ lányának, mint a bugyogós kor-
só!

Kity-koty----

Úgy gyűjjön a k̄ lánya seggin a fing, mint a kéményen a
füst!

Kity-koty...

Úgy álljon a k̄etek fejszéje a fába, mint az én pöcsöm a
k̄etek lányába!

Kity-koty.....

Ekkor a háziasszony lehinti őket zabos kukoricával, meglocsolja őket és azt mondja nekik: "Pi-pi-pi-pi...." Ez azért történik, hogy sok csibe legyen.

Ad nekik ádomást: almát, gyümölcsöt, szalonnát, pénzt vagy italt. Ha semmit se ad nekik, a kotyulók busszúból ezt mondják:

"Kályha vállán kormos macska,
B.....a meg a házigazda!"

Aztán elmennek, a tükét otthagyják. Azt a háziaknak kell kivinniük, mert ha a kotyuló viszi ki, elviszi a szerencsét. Előfordult már, hogy akkora göcsöt vittek be a konyhába, hogy a gazda csak lóval tudta kihuzatni.

Igy járnak házról-házra. A háziasszony összesöpri a kukoricát és a tyúkoknak adja, akkor jó tojások lesznek.

9. Betegség-gyógyításról nem tudnak.

10. Milyen szokás élt a baromfival kapcsolatban?

A tyúkok váluját a háziasszony felborogatta, hogy el ne lopják a vizet.

"Abrincsbu ötessük őket, hogy nē szélleggyenek el;"
A hordóabroncsot a földre tették, abba hintették az szemet, közben mondogatták:

"Az én tyúkom tojogál,
Másé meg csak kotkodál.
Tojjál, tyúkom, kotyuljál,
Másé meg csak kotkodálj!"

Szalmát, forgácsot kell lopni a szomszédból, azzal elhozza a hasznót. Erre kell ültetni a kotlóst.

A molnárok vámot vesznek ki, abból kell lopni, s a tyúkokkal megetetni.

A házigazdának ki kell menni a tyúkól elé kotyulni, s a forgácsot, amin kotyult, be kell dobni a tyúkólba: sok tojás és csirke lesz.

A házigazda a tyúkök előtt üljön rá egy göcsre, mondja el a kotyulást, a göcsöt dobja be, csak akkor vegye ki, ha a tyúkok már kijöttek.

11-12-13. "ehénnel, lóval, növényekkel kapcsolatos varázslásról nem tudjak.

14. Mi ellen kell védekezni?

A boszorkány szenvinyóval /amivel a kemencéből kihúzzák a szenet/ megpirgatja a tyúkokat, hogy sokat kotkodácsoljanak, keveset tojjanak.

A boszorkány ellen Benedek-napi fokhagymával lehet védekezni. Benedek napján 9 óra előtt kell fokhagymát rakni. Ha abból egy gerezddel keresztben meghúzza az ajtót, az ágyat, a tikok ajtaját, a háskót / az udvart a réttől elválasztó kis fél-ajtó, amit úgy kellett keresztüllépni/; akkor oda nem mehet a boszorkány. " Én vótam úgy, hogy mögnyomott valami. Aztán möghuztam az ajtómat benedöki hajmává, aztán úgy csörrent valami, aztán többet nem nyomott mög."

15. Hogy lehet a boszorkányt megismerni?

Aki Luca napján éjfélkor kimegy a keresztútra, rétre, kerít egy nagy várat, azon belül ráül a Luca-székre. Amekkora kört kerít, meglátja belőle az ördögöket, boszorkányokat meg mindenféle állatot, de azok nem férhetnek hozzá.

A falu utolsó házából a herkelikon ki kell nézni, akkor meglátja a boszorkányt.

Karácsony este az éjféλι misére el kell vinni a Luca-széket. Kölesmaggal jól el kell látni magunkat. Mikor a pap felmutatja az ostyát, a minisztráns csenget, akkor a harangkötél alatt álló fellép a Luca-székre. Akkor az meglátja az összes boszorkányokat. De futnia is kell a temp -

lomból, mert a boszorkák kergetik. A kölesmagot állandóan hinteni kell, mert az üldözői csak akkor követhetik, ha felszedik mindenegyed szemét. Az utat nem szabad eltéveszteni. A boszorkányok eléje varázsolnak tüzet, vizet, fehérlovat, de megrémülni nem lehet, a kölesmagot csak hinteni kell. Céljukat akkor érik el, ha hezaérnek és el tudják tüzelni a széket.

16. Luca-boszorkány: így nem ismerik.

17. Luca-ostor

13 szálból kell 13 nap alatt megfonni, hogy a szentestére készüljön el. Rendeltetése: a boszorkányokat lehet távol tartani vele.

18. Luca-seprű

13 nyírfaágból. Rendeltetését nem ismerik. Talán kapcsolatban lehet azzal a hiedelemmel, hogy Szent György napján seprűt, nyírágat kell kitűzni a kerítésre, a kapura a boszorkányok ellen.

19. Luca-szék

Luca napján kezdik el. Minden nap dolgoznak rajta, de csak karácsonyra készüljön el! Nincs benne vas-szeg, csak félékkel van beleerősítve a lába. Tölgyfa gyökerén nőtt nyírfaágból kell készíteni.

20. Jövendöléssel kapcsolatos Luca-napi szokások

a/ Vízbe búzát, kukoricát, gyümölcsfaágat tettek, ha karácsonyig kihajt, jó termés lesz.

b/ Szerencsét jelent: ha fordítva vette fel a ruháját;
ha férfi ment oda elsőnek.

c/ A női látogató fejét a moslékos dézsába dugták, hogy el ne vigye a szerencsét.

d/ Kalendárium: a Luca napjától karácsonyig következő 12 nap időjárását fel kell jegyezni: olyan lesz a következő év 12 hónapjának időjárása. /Ezt most is feljegyzik és figyelik. Esküsznek rá, hogy beválik./

e/ Luca-pogácsa: ismeretlen.

f/ Leány-jövendő: 13 cédulára 13 fiúnevet írnak a lányok. Egyet minden nap elégettek. Amelyik utoljára maradt, az lesz a férjük.

13 lány 13 bárkát /barká, fűzfaág/ tör, és mindegyik ráírja a maga nevét. Vízbe teszik, és minden nap friss vizet tesznek neki. Akinek a 13 nap előtt kivirágzik a bárkája, az az új évben megtalálja az életépárját.

Adatközlők:

Varga József	tsz-tag	Mező u. 6.	67 é.
Kozma Györgyné	háztart.	" "	36 é.
Németh Lajosné	"	Kossuth u.139.	62 é.
id. Liber Istvánné	"	" 13.	82 é.
id. Kanyar Istvánné	"	" 9.	79 é.
ifj. Kanyar Istvánné	"	" 9.	45 é.
id. Iger Ferenc	tsz.nyugd.	" 10.	71 é.

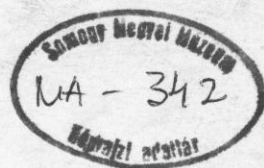
Honismereti szakkör

Lábod, Somogy megye.

RIPPLRÓNAI MÚZEUM
KAPOSVÁR
Telefon: ... Postafiók. 73.

940

Falucsüfölk

Lábod községben

Gyűjtötte:

Lábodi Körzeti Művelődési Ház

Ifj. Honismereti Szakköre

Vezeti: Mike Györgyi tansz.

FALUCSUFOLÓK LÁBOD KÖZSÉGBEN

A mi falunk Lábod község, Somogy megye déli részén. Lakóinak száma az 1960-as népszámláláskor 2329 volt.

Sok itt a tréfás kedvű ember. Gyakran hallani köztük más községekről érdekes, csúfolódó szólásokat, történeteket.

Gondolkodtunk, mi lehet az alapja az ilyenek keletkezésének. A gyűjtött anyag vizsgálata alapján a következő okokat ismertük meg:

1. A község érdekes neve.
2. A község helyzete, építkezése.
3. Emberi gyengeségek: tudatlanság, lustaság, iszákpsság, hiszékenység, figyelmetlenség, stb.
4. Érdekes esetek.
5. Érdekes szokások.
6. Kitalált vagy felnagyított esetek.

Összegyűjtöttünk ezekből egy csokorra való. Ezt a csokrot főleg a közvetlen környék, a járás és a megye virág-szálaiból állítottuk össze, s községünk köré körbe-körbe rakjuk.

Kezdjük mindjárt a szomszédban! H o s s z ú f a l u a felszabadulás előtt önálló község volt, ma Lábod község része az egyutcás, hosszú település. Csak a Rinya patak és hídja választja el ill. köti össze ^{a két} falu-részt, még ma is tapasztalhatunk némi ellenkezést ^{és} a kétféle lakosság közt. A hosszúfalusi ember keményfejű és vastagnyaku kálamista; sok esetben nehezen hajlik és halad, kissé tudákos. Talán ez a kritika találtatta ki a lábodiakkal ezeket a csúfolódásokat:

H o s s z ú f a l u

A gólya levette a templomtorony csillagát./Nem tudjuk, igaz volt-e, de nem hisszük!/
 Hosszúfaluban kihajtották a szecs kavágót legelni.
 /Ezt Újlakra is mondják/.

A hosszúfalusiak elfüggönyözték a toronyablakot, hogy ne hallatsszon át Kuntelepre a harangszó. /Alapja:Pila Jóska bácsi, a harangozó felakasztotta a dolmányát a torony ablakára, hogy ne érje úgy a szél./

E r z s é b e t - p u s z t a

Úgy csufolják: Böske-pusztá.

N a g y á l l á s - p u s z t a

"Ott van ám nagy állás!"/ Félreeső kis település, 8 osztályos iskolájában két tanítóval/.

N a g y k o r p á d

A korpádi molnársegéd vett a babájának csokoládét. A lány eldobta, mert "fekete, nem jó!", s az ezüstpapírt ette meg. /Ez már igen régen lehetett! Mi fordítva tennénk!/
 M i k e

M i k e

A mikei asszony Atátra készült az urával. Már sietni kellett az autóbuszra, az asszony csak az ágy alá nyúlt a hajnali félhomályban, belelépett a cipőjébe, aztán már indultak is hazulról. Atádon feltűnt neki, hogy mindenki mosolyog rá. Eleinte büszkén lépkedett, de egyre gyanúsabbá vált a dolog. Szólt az urának, hogy nézze meg, nincs-e valami furcsa rajta. Akkor vették észre, hogy az egyik lábára barna, a másikkra drapp cipőt húzott.

K u n t e l e p

"Kantelep", "Kintelep".

G ö r g e t e g

"Görbeteg"

R i n y a s z e n t k i r á l y

A református templom a dombon van. Szögesdróttal bekerítették, nehogy a harangszó átszökjön Görgetegre.

"Szentkirályban szentek laknak, mégse imádkoznak,
Görgetegen mind görögnek, mégse malacoznak."

N a g y a t á d

Atádon egy Horváth nevű embernek volt először kerékpárja. Amikor felült rá, egy öregasszony meglátta, s így kiáltott be az urának: "Halli kē, embör, gyűjjon ki, a Horváth fölüt a köszörüküre!"

A temető mellett megsüllyedt a traktoros. Kínjában elkiáltotta magát: "Halottak, keljete fel, segítsetek!" Meghallotta a temetőcsősz, és visszafelelt: "Megyek már!" A traktoros úgy megijedt, hogy talán még most is fut.

Nagyatád - "Nagyapád" - "Nagyatyád".

B o l h á s

"Tetves".

S o m o g y s z o b

Tűz volt, de nem oltották, csak melegedtek mellette.

Azóta mondják: "Könnyen vannak, mint a szobiak!"

A bíró Borosnak, a kisbíró Pálkásnak, a tűzoltóparancsnokot Sönösnek hívték.
"Isznak, mint a szobiak."

S e g e s d

"Valagasd". / Bocsánat! /

K i s b a j o m

Vitték a temetőbe a halottat. Igen rossz volt az út, a kocsis megzökkent a koporsóval, a tetszhalott feléledt. Hazavitték. Amikor igazám meghalt, megint vitték a temetőbe. Mikor odaértek a nagy kátyúhoz, az özvegy így szólt a kocsis-hoz: "Lassan, lassan, mert tavaly is itt történt a szöröncsétlenség!"

C s ö k ö l y

A csökliek föl vitték a kisszéket a padlásra egerészni. Elvették a padláslétrát, hogy le ne jöjjenek a bogarak /a legyek/.

Csökölyben egy télen igen sok hó esett. A csökliek gyűlést tartottak, hogy hogyan lehetne eltenni a következő télre.

Cigarettapapírt tettek a kismalac lába alá, hogy érje föl a vályút.

Csököben eltörött egy ember lába. Hirtelen nem találtak orvost. Aztán már nem is kerestek: "Majd meggyógyul magától!" Azóta mondják: "Marad, mint csökli ember lába!"

Mondják tréfásan azt is, ha az idő már nagyon előrehaladt: "Csököbe má vérrad, Bot Gyura bácsi má füzi a bocskorát!" Vagy így: "Csököbe má vérrad, az aranyom má fej."

Csicsa Rozit Jákóba vitték férjhez. Vitt a házhoz egy tehenet is. Sokszor összeveszett az urával. Olyankor mindig hazament a másik faluba a szüleihez a tehenével együtt. Azért mondják: "Mindig úton van, mint Csicsa Rozi tehene."

H e d r e h e l y / Helyraggal: Hödrehere/

A hödreheli embernek két malaca volt. Megpofozta őket, mert egyik sem akart középre állni.

V i s n y e

Kocsin vitték ki a tehenet legelni.

B a k h á z a

Éjjel jöttek haza a vásárról a bakháziak, igen rózsás hangulatban. Hirtelen megpillantották a virágzó hajdinatoráblát. Azt hitték, valami nagy víz. Beleugrottak, hogy átússzák. Azóta mondják róluk: "Megúszták a hajdint." / Ezt az újlakiakra is mondják. /

R i n y a ú j l a k

Az újlaki bíró kidoboltatta, hogy a csókalyukakat be kell szögezni, mert kiszedik a kukoricát az erdő melletti táblából. Ezért a Madárvédő Liga megbüntette./Ez az eset valóban megtörtént, újlakiak is mondták./

Az újlakiak éjjel berúgva mentek haza. A kémény árnyékát ároknak nézték és átugrották.

Az újlaki téeszéseknek azért olyan sok a jövedelmük, mert bikát halásznak a halastóból is, meg bikát húznak ki még a pincéből is. /Alapja: a község bikája egyszer elszaladt, és beleesett a halastóba. Egyszer meg állítólag egy verembe esett bele./

Újlakon, ha lakodalmat tartottak, szétszedték a vidéki vendégek kocsiját, hogy ne tudjanak hazamenni. Ha igen nagy volt a hangulat, még a padlásra is felvitték az alkatrészeket, és ott összerakták./Ezt Lábodon is megtették./

C s o k o n y a v i s o n t a

Éjjel, részegen kettős létrán mászták át a torony árnyékát, mert azt hitték, hegy.

A visontai ember tolt a talicskát, de visszafelé nézett, és átesett rajta. "Átesett rajta, mint visontai ember a talicskán."

S o m o g y a r a c s

A Legeltetési Társulat marhahatózó válut akart csináltatni. El is készült, de kicsinyellték a gazdák. Azt mondták, nem fér bele a marha feje. Volt a faluban egy igen nagyfejú ember. Azt határozták, hogy az dugja bele a fejét, mert ha neki jó, a marháknak is elég nagy lesz.

Az iskolára vízlefolyó csatornát szereltettek az aracsiak. Néhányan azonban azt mondták, hogy nem lesz jó, nem folyik bele a víz. Felmásztak hát a háztetőre, felvittek egy vödör vizet, és beleöntötték, úgy próbálták ki.

B e r z e n c e

A talicskát pörkölték meg disznó helyett.-A disznót talicskára tették, s így történt a baleset.

T a r a n y

Bezárták a kiscsikót a kamrába egerészni.

A l s o k / Csurgó II./

Csurgó:
osöpögő

A torony tetején szép fű volt. Az előljáróság sajnálta, hogy kárba veszik, ezért úgy határoztak, hogy a falu bikáját felhuzzák oda, hadd legeljen. Amint húzták, az állat megfulladt, és kilógott a nyelve. Alul lesték a pógártársak: "Nézd-é komám, má kudarétti!" / Ugyanezzel csúfolják a szennaiakat is./

S z e n n a

A szennaiak a lakodalomban a vendégekkel vágatták a tüzelőfát.

Szennában kint szoktak legeltetni a réten. A csikót csengős békóval kikötötték. Jött arra egy drótostót, csörgött a hátán a "műhely". A gazda hívta a csikót: "Rózsa, ne!" A drótos éppen odaért, de a sötétben a gazda a csörgésről azt hitte, hogy az a csikója, és a fejébe dobta a kötőféket. A drótos jajgatni kezdett: "Nem vagyok én Rózsa, szegény tót zember vagyok!" Azóta mondják a szennaiakra: "Szénna böcce, bebe!"

B a t é

Az attaljai lány elment Batéba bálba. Táncoltatták, itatták. A hamis legények ricinust tölthettek a borába. A lány anyja büszke volt, hogy olyan kapós a lánya. Így biztatta: "Kerülj, lányom karéjba, hagyd a hied Batéba!" Ott is hagyta, mert a ricinus hatására körülfoستا a termet.

G ö l l e

A göllei embernek új volt a bocskora. Igen örült neki. Előre tette a jobblábát, úgy gyönyörködött benne, aztána a balt, majd egymás után felváltva rakta előre a lábait. Egyszer csak azon vette észre magát, hogy Attalába ért.

I s t v á n d i

A tsz. szuperfoszfátot hozatott trágyázni. Az állomásra egy vagon cement érkezett. Ők azt hitték, ez a várt műtrágya. Meg is szórták vele jól a földet. Azóta "kazsakütermelő szövetkezet"-nek csúfolják őket. /Ez az eset megtörtént./

D a r á n y

"Irány - Darány! "

A darányiak bementek Pécsre vásárolni. Magukkal vittek egy aktatáskában 32 ezer forintot. Az üzletben nézelődtek, letették a táskát. Valami szamfűles tolvaj ellopta a pénzzel együtt, s helyette egy másik táskát hagyott ott, abban egy kötőfék volt. Azért mondják: " A darányiak 32 ezer forintos kötőféket vettek."

B a s a l

Basalban lakodalom volt. Nagy volt a fejetlenség, és a kemény fejkötőt belefőzték a húsos káposztába. Azóta mondják rájuk: " Kehe, kehe Basalba, fejkötő a hasadba! "

Más változat: A menyecske a keményített fejkötőjét a kályha vállára tette. A gazda későn jött haza. Az asszony odaszólt neki: " Ott van a húsos káposzta a kemönce vállán! " Az ember a sötétben tapogatta, és megette a fejkötőt. Csak azt nem értette, miért olyan rágós!

P e t t e n d

A pöttendiek elmentek a főszolgabíróhoz, hogy nem terem a földjük. Az azt mondta nekik, hogy "zsirozzák meg". A pöttendiek hazamentek, és megkenték szalonnával a barázdát.

Pöttenden a létrák keresztben vitték az erdőben, és így a fákat ki kellett vágni az útjából.

A varjút csirke gyanánt levágták.

L e n t i

Azt kérdezte az idegen, hogy melyik soron lakik a bíró. Lentiben állítólag csak egy sor ház van.

K á l o z

Felpofozták a kismalacot, mert nem érte fel a válut. /Bíró Sándor mesélte: "A Pápai is felpofozta a malaccait, mer nem öttek. Én is ott vótam."/

D u n a f a l v a

Levágták a disznót, aztán beletették a Dunába, hogy mosdózzon meg.

Utoljára azonban bevalljuk, hogy a mi falunkról is beszélnek egyet-mást. Nem lenne teljes ez az írás, ha kicsit önmagunkat nem csúfolnánk ki. Lássuk hát, mit mondanak Lábod községről!

Távolabbi vidéken utazva megkérdezte már tőlünk a jegykezelő, hogy hova utazunk. Mondtuk, hogy Lábodra. "Az enyémmre?" -kérdezte a tréfás kedvű kalauz. Az is előfordult már, hogy ilyenkor megkérdezte: "Mióta tegezzük egymást?"

Tréfás, huncut emberek sokszor így akarják zavarba hozni a lábodi fehérnépet: "Mi folyik a két Lábod között?" Erre gyorsan így kell felelni: "A Rinya." /T-i. a Rinyán túli részét Kislábodnak mondják, az innensőt Nagylábodnak./

Hosszúfaluban azt mondják, hogy Lábodon kiharangozták a ködöt. Azt hitték, tűz van, és nagy a füst.

Hosszúfaluban mesélik, hogy még régen, mikor huszárok voltak Lábodon / itt állami csikótelep volt az első világháború előtt/, egy huszár meglátogatott egy csládot. Ruhájában volt a zsebórája. A ruhát letette a székre. A gazdaasszony hallotta a kegyegést, azt hitte, egér van a ruhában, s a sodrófával jól odavert. Azóta csúfolódnak a hosszúfalusiak: "Lábodon agyonverték a kötyűgő feráncát!"

Megtörtént a következő eset, de már régen. A főszereplő nevét is emlegetik. Bankett volt valamilyen alkalommal. Sajtot is adtak. A bíró nem tudta, hogyan kell megenni, és a sztanio-lpapírral együtt ette meg. - Egy másik változat szerint belevagdalta a levesbe.

Néhányéves történet a következő. Az erdőgazdaság mérnöke tréfás ember. Elhatározta, hogy becsapja a barátait. Vadászvacsorára hívta őket. Nyúlhúst tálaltatott nekik. Amikor megették, akkor mondta meg nekik, hogy borzhus is volt közte. Ekkor többen igen gyorsan távoztak a szobából. Azóta is mondják a hosszúfalusiak: "Mikor megyünk Lábodra bűz-vacsorára?"

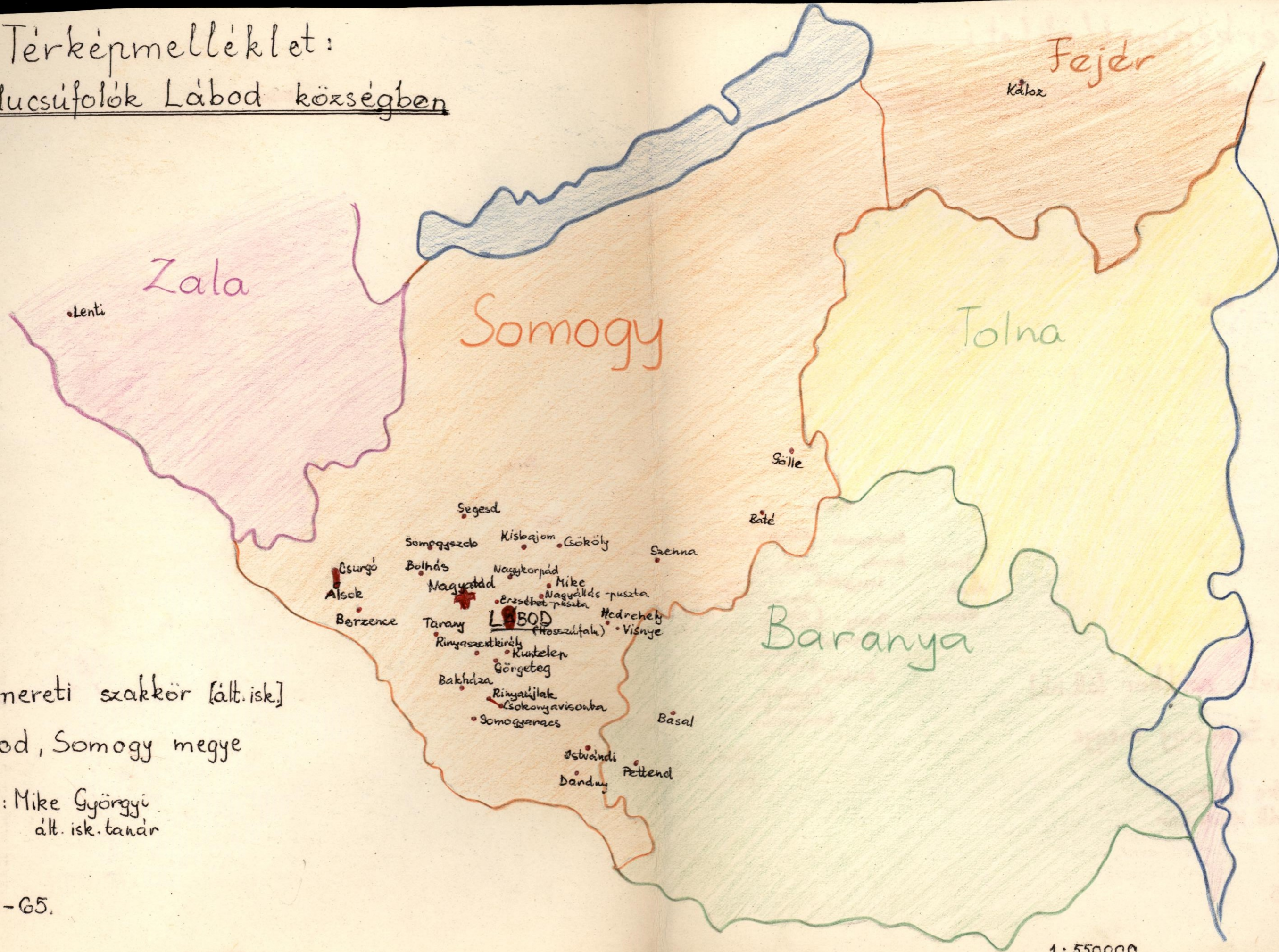
Egyes rosszindulatú vidékiek még ezt is állítják: Lábodon így búcsúztatták a püspököt: "Aki Lábod vizét issza, vágyik annak szíve vissza!"

Adatszolgáltatók:

Bíró Sándor	erdőgazd. fűrész	Hosszúfalvi utca 126.-	35 éves.
Bíró Géza	nyugdíjas	" "	68 "
Foglos Istvánné	tsz-tag	Kossuth " 13.	48 "
Zóka Jánosné	"	" " 143.	55 "
Iger Ferenc	"	" " 10.	71 "
Kanyar Istvánné	háztartásbeli	" " 9.	
Horváth József	áll. gazd. asztalos	A.G. munkásszállás.	39 "
Kanizsai János	tanító	Somogyaracs	65 "

H o n i s m e r e t i   s z a k k ö r
L á b o d / Somogy megye/

Térképmelléklet:
Falucsüfölk Lábod községben

Honismereti szakkör [ált.isk.]

Lábod, Somogy megye

Vezeti: Mike Györgyi
 ált. isk. tanár

1964-65.

1:550000